

Workshops & pitches Water- en PlantgezondheidEvent

Donderdag 10 oktober 2024

RONDE 1

Emissiebeperking teeltwisseling

Een goede schoonmaak tijdens de teeltwisseling is een belangrijke eerste stap voor een succesvolle volgende teelt en voorkomt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen later in de teelt. Er komt in deze fase echter ook veel water vrij met daarin reinigingsmiddelen, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, waarvan een groot deel via de ondergrond in het milieu terecht komt. In deze workshop discussiëren we over manieren voor het beperken van deze emissie naar het milieu, met behoud van het gewenste hygiëneresultaat:

- Is een nieuw systeemontwerp nodig?
- Zijn andere reinigingsmiddelen nodig?
- Moet de werkwijze van loonwerkers aangepast worden?

Door: Jim van Ruijven (Wageningen University & Research), Gert-Jan van Hattem

Bankerplanten - wordt ook in ronde 3 gegeven

Het opbouwen van preventieve ‘standing armies’ wordt steeds belangrijker om plagen onder controle te houden. Sommige soorten bestrijders kunnen zich helaas niet in een gewas vestigen omdat ze zich bijvoorbeeld niet kunnen vermeerderen op alternatief voedsel of omdat het gewas minder geschikt is voor eileg. Bankerplanten kunnen hier een oplossing voor zijn. In deze workshop gaan we in op recente ontwikkelingen in onderzoek en praktijkimplementatie van bankerplanten, en gaan we in discussie over wat er nodig is om de toepassing van bankerplanten in de praktijk tot een succes te maken.

Door: Marjolein Kruidhof (Wageningen University & Research) en Ronald Valentin (online)

Bodem en substraat-weerbaarheid: wat is dat? - wordt ook in ronde 3 gegeven

Doordat er minder chemische gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar zijn, zijn er minder mogelijkheden om bodemziekten curatief te bestrijden. Daarom is het voorkomen van ziekten steeds belangrijker. Ziekten rond de wortels kunnen onderdrukt worden door een natuurlijke proces dat bodem- of substraat weerbaarheid heet. Daarbij onderdrukken micro-organismen in de bodem/ het substraat de groei of vestiging van de ziekteverwekkers. Het doel van de workshop is om te bediscussiëren wat bodem- en substraat weerbaarheid betekent voor de gezondheid van planten en hoe de sector ermee om kan gaan tijdens de teelt. Daarnaast presenteren we kennis uit o.a. twee recente projecten over het vergroten van de bodemweerbaarheid.

Door: Annelein Meisner en Florian Gorter (Wageningen University & Research)

Een ecosysteembenadering voor bladluisbestrijding - wordt ook in ronde 3 gegeven

Bestrijding van bladluis is in veel teelten een van de grootste uitdagingen geworden nu veel chemische middelen niet meer zijn toegelaten en bladluisklonen minder gevoelig worden voor middelen. Het arsenaal van natuurlijke vijanden dat kan worden ingezet is enorm divers. Toch blijkt het in de praktijk om verschillende redenen niet altijd succesvol. Door de toegenomen variatie in plagen en natuurlijke vijanden is het tijd voor een ecosysteembenadering, waarbij we niet alleen maar kijken naar de meest effectieve natuurlijke vijanden, maar naar het totale systeem waarbij soorten elkaar kunnen aanvullen en er zoveel mogelijk wordt ingezet op een preventief systeem met langdurige vestiging van natuurlijke vijanden. Of is er zelfs een ‘pest-in-first’ systeem mogelijk, zoals afgelopen jaar voor het eerst beproefd in de pilot ‘Kas als Ecosysteem’ voor de gewasgroep paprika. In deze workshop worden de laatste resultaten uit het onderzoek gedeeld. Daarnaast deelt een adviseur de ervaringen uit de pilotproef.

Door: Gerben Messelink (Wageningen University & Research), Sjors van den Berg (Quabio) en Jeannette Vriend (Glastuinbouw Nederland)

Hoe wortelziektes voorkomen?

Zowel grondgebonden als substraatteelten onder glas zijn gevoelig voor de verschillende wortelziektes zoals voet- en wortelrot, verwelking of wortelknobbels, die veroorzaakt worden door o.a. Fusarium, Rhizoctonia, Verticillium, Pythium, en Phytophthora. Vaak wordt een overstap naar substraatteelt gemaakt om o.a. de risico's voor het optreden van wortelziektes te minimaliseren, maar ziekteverwekkers zoals Fusarium en Pythium blijken echter zeer goed in staat te zijn om zich ook in de substraatteelten te verspreiden. Om deze ziektes in de teelt te voorkomen is er een geïntegreerde aanpak en samenwerking in de hele productie keten nodig. Tijdens de workshop gaan we dieper in op de opties die beschikbaar zijn om de wortelziektes te voorkomen en te bestrijden in glastuinbouwteelten.

Door: Marta Streminska en Anne van Diepeningen (Wageningen University & Research)

PITCH SERIE: WATERSENSOREN EN SUBSTRAATWEERBAARHEID

In deze serie pitches besteden we aandacht aan nieuwe ontwikkelingen in het substraat en watersysteem. Deze pitches worden in ronde 1 en 2 gegeven.

- **Virussensor**
Met deze sensor willen we in de kas binnen een paar minuten kunnen meten of komkommervirus (komkommerteelt) of PLAMV (lelieteelt) aanwezig is. Het idee is dat we met zo'n sensor ook de effectiviteit van ontsmetters kunnen meten. Tijdens de pitch worden een paar praktijkmetingen in de kas gedaan.
Door: Nikki van Bel (KWR)
- **Microbiologische sensoren**
Kiemgetal is een langzame methode voor het meten van de hoeveelheid aanwezige bacteriën. Doel is om snelle, continue sensoren te ontwikkelen waarmee het kiemgetal vervangen kan worden, of in aanvulling daarop kan worden ingezet.
Door: Nikki van Bel en Marcelle van der Waals (KWR)
- **Substraten**
In deze pitch zal een overzicht worden gegeven van vier belangrijke aspecten waarmee rekening moet worden gehouden bij telen op hernieuwbare groeimedia: precieze herkomst van grondstoffen, verwerking van grondstoffen, mengselrecepten met de voorraadbemesting en teeltmanagement fertigatiestrategie.
Door: Van Nguyen (Wageningen University & Research)
- **Compost en substraatweerbaarheid**
Er is een proef uitgevoerd naar de invloed van composten op de bodemweerbaarheid tegen Fusarium, Verticillium en Pythium in chrysant in gestoomde en ongestoomde grond, en naar de effecten bovengronds tegen trips.
Door: Esmée de Graaf (Wageningen University & Research)

PITCH SERIE: BOUWSTENEN IPM

Deze serie pitches richt zich op nieuwe ontwikkelingen m.b.t. weerbare teeltsystemen en ontwikkelingen die daarmee verbonden zijn. Deze pitches worden in ronde 1 en 3 gegeven.

- **Lasers voor plaagbestrijding**
In de pitch laten we je de voortgang zien m.b.t. het gebruik van lasers om de 'standing army' van bestrijders in de kas te ondersteunen bij het bestrijden van schadelijke insecten.
Door: Estuardo Hernandez Olesinki (Wageningen University & Research)
- **Telen van potplanten zonder chemie**
In deze pitch kun je de kasproef met een mengteelt van Kalanchoë en potchrysant zien die uitgevoerd wordt als onderdeel van LNV groene gewasbescherming.
Door: Caroline van der Salm (Wageningen University & Research)

- **Slimme Sluipwesp**
Sluipwespen hebben een uitstekende 'speurneus' en kunnen ook nog leren. Hoe kunnen we deze kwaliteiten benutten om de zoekefficiëntie van sluipwespen te verbeteren zodat meer sluipwespen de wolluizen op het gewas vinden?
Door: Jetske de Boer en Martijn Groenendijk (NIOO-KNAW)
- **Het voorkomen van resistentie tegen gewasbeschermingsmiddelen**
In deze pitch krijg je tips hoe resistentie tegen gewasbeschermingsmiddelen kan worden voorkomen. Deze tips zijn ontwikkeld binnen het Kennis op Maat project Gewasgezondheid.
Door: Joop de Hoog (Wageningen University & Research)

RONDE 2

Circulaire meststoffen in de praktijk

De komende jaren moet de sector een transitie doormaken van lineaire naar circulaire meststoffen. In deze workshop gaan we daarover in gesprek. Hoe kan deze transitie vorm krijgen? Wat zijn de belangrijkste knelpunten die de sector in de nabije toekomst zal moeten oplossen om over te gaan tot gebruik van circulaire meststoffen? We gaan in op de nieuwste ontwikkelingen in lopende projecten om te komen tot circulaire meststoffen. Daarnaast bespreken we de kansen en uitdagingen die we in de projecten tegen komen, bij het gebruik van circulaire meststoffen in de praktijk.

Door: Alexander van Tuyl, Tommaso Barbagli, Carolien de Lauwere (Wageningen University & Research) en HAS

Optimaliseren van water en nutriëntenmanagement in grondgebonden teelten

Grondgebonden kasteelten moeten om verontreiniging van grond- en oppervlaktewater te voorkomen voldoen aan de 'zorgplicht', wat inhoudt dat de watergift en bemesting in overeenstemming moet zijn met de gewasbehoefte. Om dit te kunnen doen worden verschillende hulpmiddelen ontwikkeld om de teler van de juiste informatie te voorzien, zoals de virtuele lysimeter, vochtsensoren en een module voor optimale bemesting in grondgebonden teelten. In deze workshop gaan we in op de mogelijkheden van deze instrumenten en de geplande verdere ontwikkelingen.

Door: Caroline van der Salm, Joseph Stoenner (Wageningen University & Research)

Gaten in de puzzel van biologische bestrijding (sierteelt)

Ontdek de nieuwste innovaties in biologische plaagbestrijding! Tijdens deze workshop nemen we je mee in de meest recente onderzoeken en ontwikkelingen op dit gebied. We laten je niet alleen zien wat er momenteel gebeurt in de praktijk, maar gaan ook graag in gesprek over wat er volgens jou nog ontbreekt om gewasbescherming nog effectiever en robuuster te maken.

Heb je ideeën, ervaringen of uitdagingen die je wilt delen? Sluit aan bij onze workshop, waar we samen op zoek gaan naar oplossingen die jouw gewassen optimaal kunnen beschermen. Mis deze kans niet om mee te denken en impact te hebben!

Door: Wouter Mooij (Mooij Gewasbescherming), Ada Leman (Wageningen University & Research) en Henk van Daalen (Glastuinbouw Nederland)

Micro-organismen in glastuinbouw teeltsystemen: vriend of vijand?

Een plant heeft verschillende micro-organismen nodig om te blijven groeien en produceren. Micro-organismen in de wortelzone helpen met de afbraak van organisch materiaal en kunnen de beschikbaarheid van nutriënten en de tolerantie van de plant tegen abiotische stress verhogen. De wortelzone is een zeer actief milieu waar micro-organismen en planten voortdurend met elkaar in wisselwerking staan, dankzij organische stoffen die door zowel de planten als de micro-

organismen worden geproduceerd. Tegelijkertijd bestaat er een kans dat ook plantpathogenen zich gaan ontwikkelen in het teeltsysteem.

Zeker in recirculerende teeltsystemen is er daarom aandacht nodig voor de microbiële (water)kwaliteit en het “schoonhouden” van verschillende systeemonderdelen. Maar betekent schoonhouden steriel maken? Of kunnen we gebruik maken van de micro-organismen in het teeltsysteem om planten te beschermen tegen pathogenen of beter te laten groeien? In deze workshop gaan wij graag in gesprek over hoe micro-organismen kunnen bijdragen aan duurzame glastuinbouw productiesystemen van de toekomst.

Door: Marta Streminska (Wageningen University & Research), Carina Eisfeld (SCFF) en Marcelle van der Waals (KWR)

Invasieve trips, waar staan we en hoe verder?

Het aantal invasieve tripssoorten dat in de Nederlandse glastuinbouw voorkomt is de laatste jaren sterk toegenomen en het lijkt er op dat de eenmaal gevestigde soorten ook niet meer verdwijnen. De meest recente soorten die zich gevestigd hebben zijn de pepertrips *Thrips parvispinus* en de Japanse bloementrips, *Thrips setosus*. In Zuid-Europa zien we een toename van *Scirtothrips* soorten en het is aannemelijk dat deze ook in de Nederlandse glastuinbouw terecht zullen komen. Voor het ontwikkelen van effectieve bestrijdingsmaatregelen tegen de nieuwe invasieve tripssoorten is het essentieel om het gedrag, de ontwikkeling en interactie met andere soorten te kennen. In deze workshop willen we allereerst jullie kennis over invasieve trips testen met een interactieve quiz. Vervolgens zullen we de laatste resultaten uit onderzoek aan invasieve trips presenteren en we willen afsluiten met het testen van een beslisboom voor de bestrijding van trips.

Door: Gerben Messelink en Julia van Leemput (Wageningen University & Research)

PITCH SERIE: WATERSENSOREN EN SUBSTRAATWEERBAARHEID

In deze serie pitches besteden we aandacht aan nieuwe ontwikkelingen in het substraat en watersysteem. Deze pitches worden in ronde 1 en 2 gegeven.

- **Virussensor**

Met deze sensor willen we in de kas binnen een paar minuten kunnen meten of komkommervirus (komkommerteelt) of PLAMV (lelieteelt) aanwezig is. Het idee is dat we met zo'n sensor ook de effectiviteit van ontsmetters kunnen meten. Tijdens de pitch worden een paar praktijkmetingen in de kas gedaan.

Door: Nikki van Bel (KWR)

- **Microbiologische sensoren**

Kiemgetal is een langzame methode voor het meten van de hoeveelheid aanwezige bacteriën. Doel is om snelle, continue sensoren te ontwikkelen waarmee het kiemgetal vervangen kan worden, of in aanvulling daarop kan worden ingezet.

Door: Nikki van Bel en Marcelle van der Waals (KWR)

- **Substraten**

In deze pitch zal een overzicht worden gegeven van vier belangrijke aspecten waarmee rekening moet worden gehouden bij telen op hernieuwbare groeimedia: precieze herkomst van grondstoffen, verwerking van grondstoffen, mengselrecepten met de voorraadbemesting en teeltmanagement fertigatiestrategie.

Door: Van Nguyen (Wageningen University & Research)

- **Compost en substraatweerbaarheid**

Er is een proef uitgevoerd naar de invloed van composten op de bodemweerbaarheid tegen *Fusarium*, *Verticillium* en *Pythium* in chrysant in gestoomde en ongestoomde grond, en naar de effecten bovengronds tegen trips.

Door: Esmée de Graaf (Wageningen University & Research)

PITCH SERIE: DETECTIE VAN ZIEKTEN EN PLAGEN

In deze serie pitches wordt aandacht besteed aan een aantal nieuwe technieken voor de detectie van ziekten en plagen, waardoor er eerder en met minder milieubelastende technieken kan worden ingegrepen. Deze pitches worden in ronde 2 en 3 gegeven.

- **Intelligent crop protection**
Meeldauw is een groot probleem in de teelt van rozen, omdat het moeilijk is vast te stellen en zich snel verspreid. Wat zou het betekenen als je de meeldauw makkelijk kunt traceren met bijv. je mobiele telefoon, die op een kar door de kas rijdt?
Door: Joseph Peller (Wageningen University & Research)
- **Detectie en behandeling van bladluis in het gewas**
We tonen de nieuwste ontwikkeling m.b.t. detectie van bladluis (perzikluis en katoenluis) en andere insecten als sluipwespen (*aphidius colemani*) direct in het gewas. De snelheid en nauwkeurigheid van de detectie worden vergeleken met detectie op vangplaten. We laten de eerste resultaten en de camera opstelling voor het gewas en de vangplaten zien.
Door: Jos Ruizendaal (Wageningen University & Research)
- **Sporen, te land ter zee en in de lucht?**
De laatste ontwikkelingen in de detectie en identificatie van schimmelsporen in de lucht binnen een kas worden belicht. We gaan in op apparatuur om sporen te vangen in de lucht en vervolgens te identificeren met gebruik van Oxford Nanopore sequencing technology (ONT) en/of te detecteren door toepassing van real-time quantitative PCR (qPCR) of loop-mediated isothermal amplification (LAMP) assays. We laten de eerste resultaten zien van het gericht monitoren van de verspreiding van *Botrytis (Botrytis cinerea)* en meeldauw sporen (*Podosphaera sp.*) in kassen waar komkommers, rozen en gerbera's geteeld worden.
Door: Bart Fraaije (Wageningen University & Research)
- **Electrofysiologische sensoren**
We geven een demonstratie van het meten van elektrofysiologische signalen van planten met behulp van een Vivent biosensor. Beknopte resultaten van onderzoek naar vroege detectie van ziekten en plagen worden gepresenteerd.
Door: Caroline Munts, Floortje Tilli (Wageningen University & Research) en Fleur Gulien (Vivent)

RONDE 3

Weerbare planten en teeltsystemen

Plantweerbaarheid en weerbaar telen zijn een actueel en populair onderwerp. Het vormt de kern van plantgezondheid. Om te begrijpen wat plantweerbaarheid is gaan we in deze workshop in op het begrip plantweerbaarheid en de bijbehorende onderliggende afweermechanismen. Ook lichten we toe welke factoren invloed hebben op de bovengrondse weerbaarheid en passeren diverse teeltmaatregelen de revue waarmee we de weerbaarheid van planten kunnen aanschakelen zodat men in de praktijk kan sturen op weerbaarheid. Tot slot is er naast bovengrondse plantweerbaarheid ook aandacht voor het totaalplaatje waarin diverse elementen van het weerbare teeltsysteem aan bod komen.

Door: Sanae Mouden (Wageningen University & Research)

Bankerplanten - wordt ook in ronde 1 gegeven

Het opbouwen van preventieve 'standing armies' wordt steeds belangrijker om plagen onder controle te houden. Sommige soorten bestrijders kunnen zich helaas niet in een gewas vestigen omdat ze zich bijvoorbeeld niet kunnen vermeerderen op alternatief voedsel of omdat het gewas minder geschikt is voor eileg. Bankerplanten kunnen hier een oplossing voor zijn. In deze workshop gaan we in op recente ontwikkelingen in onderzoek en praktijkimplementatie van

bankerplanten, en gaan we in discussie over wat er nodig is om de toepassing van bankerplanten in de praktijk tot een succes te maken.

Door: Marjolein Kruidhof (Wageningen University & Research) en gerberateler

Gaten in de puzzel van biologische bestrijding (groenten)

Ontdek de nieuwste innovaties in biologische plaagbestrijding! Tijdens deze workshop nemen we je mee in de meest recente onderzoeken en ontwikkelingen op dit gebied. We laten je niet alleen zien wat er momenteel gebeurt in de praktijk, maar gaan ook graag met jou in gesprek over wat er volgens jou nog ontbreekt om gewasbescherming nog effectiever en robuuster te maken.

Heb jij ideeën, ervaringen of uitdagingen die je wilt delen? Sluit aan bij onze workshop, waar we samen op zoek gaan naar oplossingen die jouw gewassen optimaal kunnen beschermen. Mis deze kans niet om mee te denken en impact te maken!

Door: Wouter Mooij (Mooij Gewasbescherming), Ada Leman (Wageningen University & Research) en Liesbeth Nijs (Glastuinbouw Nederland)

Bodem en substraat-weerbaarheid: wat is dat? - wordt ook in ronde 1 gegeven

Doordat er minder chemische gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar zijn, zijn er minder mogelijkheden om bodemziekten curatief te bestrijden. Daarom is het voorkomen van ziekten steeds belangrijker. Ziekten rond de wortels kunnen onderdrukt worden door een natuurlijke proces dat bodem- of substraat weerbaarheid heet. Daarbij onderdrukken micro-organismen in de bodem/ het substraat de groei of vestiging van de ziekteverwekkers. Het doel van de workshop is om te bediscussiëren wat bodem- en substraat weerbaarheid betekend voor de gezondheid van planten en hoe de sector ermee om kan gaan tijdens de teelt. Daarnaast presenteren we kennis uit o.a. twee recente projecten over het vergroten van de bodemweerbaarheid.

Door: Annelein Meisner en Florian Gorter (Wageningen University & Research)

Een ecosysteembenadering voor bladluisbestrijding - wordt ook in ronde 1 gegeven

Bestrijding van bladluis is in veel teelten een van de grootste uitdagingen geworden nu veel chemische middelen niet meer zijn toegelaten en bladluisklonen minder gevoelig worden voor middelen. Het arsenaal van natuurlijke vijanden dat kan worden ingezet is enorm divers. Toch blijkt het in de praktijk om verschillende redenen niet altijd succesvol. Door de toegenomen variatie in plagen en natuurlijke vijanden is het tijd voor een ecosysteembenadering, waarbij we niet alleen maar kijken naar de meest effectieve natuurlijke vijanden, maar naar het totale systeem waarbij soorten elkaar kunnen aanvullen en er zoveel mogelijk wordt ingezet op een preventief systeem met langdurige vestiging van natuurlijke vijanden. Of is er zelfs een 'pest-in-first' systeem mogelijk, zoals afgelopen jaar voor het eerst beproefd in de pilot 'Kas als Ecosysteem' voor de gewasgroep paprika. In deze workshop worden de laatste resultaten uit het onderzoek gedeeld. Daarnaast deelt een adviseur de ervaringen uit de pilotproef.

Door: Gerben Messelink (Wageningen University & Research), Sjors van den Berg (Quabio) en Jeannette Vriend (Glastuinbouw Nederland)

PITCH SERIE: BOUWSTENEN IPM

Deze serie pitches richt zich op nieuwe ontwikkelingen m.b.t. weerbare teeltsystemen en ontwikkelingen die daarmee verbonden zijn. Deze pitches worden in ronde 1 en 3 gegeven.

- **Lasers voor plaagbestrijding**

In de pitch laten we je de voortgang zien m.b.t. het gebruik van lasers om de 'standing army' van bestrijders in de kas te ondersteunen bij het bestrijden van schadelijke insecten.

Door: Estuardo Hernandez Olesinki (Wageningen University & Research)

- **Telen van potplanten zonder chemie**

In deze pitch kun je de kasproef met een mengteelt van Kalanchoë en potchrysan zien die uitgevoerd wordt als onderdeel van LNV groene gewasbescherming.

Door: Caroline van der Salm (Wageningen University & Research)

- **Slimme Sluipwesp**
Sluipwespen hebben een uitstekende ‘speurneus’ en kunnen ook nog leren. Hoe kunnen we deze kwaliteiten benutten om de zoekefficiëntie van sluipwespen te verbeteren zodat meer sluipwespen de wolluizen op het gewas vinden?
Door: Jetske de Boer en Martijn Groenendijk (NIOO-KNAW)
- **Het voorkomen van resistentie tegen gewasbeschermingsmiddelen**
In deze pitch krijg je tips hoe resistentie tegen gewasbeschermingsmiddelen kan worden voorkomen. Deze tips zijn ontwikkeld binnen het Kennis op Maat project Gewasgezondheid.
Door: Joop de Hoog (Wageningen University & Research)

PITCH SERIE: DETECTIE VAN ZIEKTEN EN PLAGEN

In deze serie pitches wordt aandacht besteed aan een aantal nieuwe technieken voor de detectie van ziekten en plagen, waardoor er eerder en met minder milieubelastende technieken kan worden ingegrepen. Deze pitches worden in ronde 2 en 3 gegeven.

- **Intelligent crop protection**
Meeldauw is een groot probleem in de teelt van rozen, omdat het moeilijk is vast te stellen en zich snel verspreid. Wat zou het betekenen als je de meeldauw makkelijk kunt traceren met bijv. je mobiele telefoon, die op een kar door de kas rijdt?
Door: Joseph Peller (Wageningen University & Research)
- **Detectie en behandeling van bladluis in het gewas**
We tonen de nieuwste ontwikkeling m.b.t. detectie van bladluis (perzikluis en katoenluis) en andere insecten als sluipwespen (*aphidius colemani*) direct in het gewas. De snelheid en nauwkeurigheid van de detectie worden vergeleken met detectie op vangplaten. We laten de eerste resultaten en de camera opstelling voor het gewas en de vangplaten zien.
Door: Jos Ruizendaal (Wageningen University & Research)
- **Sporen, te land ter zee en in de lucht?**
De laatste ontwikkelingen in de detectie en identificatie van schimmelsporen in de lucht binnen een kas worden belicht. We gaan in op apparatuur om sporen te vangen in de lucht en vervolgens te identificeren met gebruik van Oxford Nanopore sequencing technology (ONT) en/of te detecteren door toepassing van real-time quantitative PCR (qPCR) of loop-mediated isothermal amplification (LAMP) assays. We laten de eerste resultaten zien van het gericht monitoren van de verspreiding van *Botrytis (Botrytis cinerea)* en meeldauw sporen (*Podospaera sp.*) in kassen waar komkommers, rozen en gerbera's geteeld worden.
Door: Bart Fraaije (Wageningen University & Research)
- **Electrofysiologische sensoren**
We geven een demonstratie van het meten van elektrofysiologische signalen van planten met behulp van een Vivent biosensor. Beknopte resultaten van onderzoek naar vroege detectie van ziekten en plagen worden gepresenteerd.
Door: Caroline Munts, Floortje Tilli (Wageningen University & Research) en Fleur Gulien (Vivent)
